

Uchwała nr 9/XLII
Naczelnego Sądu Harcerskiego ZHP
z dnia 19 lipca 2023 r.
w sprawie wykładni § 45 ust. 3-5 Statutu ZHP
(charakter i uprawnienia organu tymczasowego)

Na podstawie § 73 ust. 3 Statutu ZHP Naczelny Sąd Harcerski ZHP uchwala, co następuje:

1. Organ tymczasowy, powołany przez władzę wyższego stopnia w związku z zawieszeniem komendy hufca lub komendy chorągwi albo wygaśnięciem mandatu lub niemożnością sprawowania mandatu przez komendanta hufca lub komendanta chorągwi, korzysta z pełni uprawnień przewidzianych w Statucie ZHP dla władzy, w miejsce której został powołany, z zastrzeżeniem pkt. 3.
2. Organ tymczasowy w miejsce komendy hufca powołuje komenda chorągwi.
Organ tymczasowy w miejsce komendanta hufca powołuje komendant chorągwi.
Organ tymczasowy w miejsce komendy chorągwi powołuje Główna Kwatera ZHP.
Organ tymczasowy w miejsce komendanta chorągwi powołuje Naczelnik ZHP.
3. Organowi tymczasowemu nie przysługuje czynne prawo wyborcze z tytułu pełnionej funkcji.
 - a) Organ tymczasowy powołany w miejsce komendanta hufca albo komendy hufca nie bierze udziału w zjeździe hufca z głosem decydującym.
 - b) Organ tymczasowy powołany w miejsce komendanta hufca nie bierze udziału w zjeździe chorągwi z głosem decydującym.
 - c) Organ tymczasowy powołany w miejsce komendanta chorągwi albo komendy chorągwi nie bierze udziału w zjeździe chorągwi z głosem decydującym.
 - d) Organ tymczasowy powołany w miejsce komendanta chorągwi nie bierze udziału w zjeździe ZHP z głosem decydującym.
4. Organ tymczasowy powołany w miejsce komendanta chorągwi ma prawo uczestnictwa z głosem doradczym w obradach Rady Naczelnej ZHP.
5. W przypadku zawieszenia komendy hufca lub komendy chorągwi, zawieszeniu podlega także komendant hufca lub komendant chorągwi. Organ tymczasowy w takim przypadku realizuje zadania jednocześnie komendanta i komendy hufca lub komendanta i komendy chorągwi.
6. Organ tymczasowy winien powstrzymać się od podejmowania uchwał i decyzji, których podjęcie nie wynika z prowadzenia bieżących spraw hufca lub chorągwi. Zasada ta nie pozostaje w sprzeczności z pkt. 1. Organ tymczasowy powinien współpracować z władzą, która go powołała w celu niezwłocznego doprowadzenia do wyboru (lub usunięcia stanu zawieszenia) władzy, którą zastępuje.

7. Organ tymczasowy zastępujący komendanta hufca albo komendanta chorągwi wchodzi w skład komendy hufca albo komendy chorągwi i kieruje jej pracami.
8. Organ tymczasowy może być w każdym przypadku jedno- lub wieloosobowy. W przypadku powołania wieloosobowego organu tymczasowego w miejsce komendanta hufca lub komendanta chorągwi:
 - a) organ tymczasowy dysponuje jednym głosem podczas posiedzeń komendy hufca lub komendy chorągwi;
 - b) władza wyższego stopnia, powołująca organ tymczasowy, powinna określić zasady kierowania przezeń komendą hufca lub komendą chorągwi.
9. Organ tymczasowy odpowiada przed władzą, która go powołała. Oznacza to, że organ tymczasowy nie odpowiada przed odpowiednim zjazdem, w szczególności nie przedstawia zjazdowi sprawozdania i nie jest oceniany przez zjazd poprzez podjęcie przez zjazd uchwały w przedmiocie absolutorium.
10. Organ tymczasowy odpowiada dyscyplinarnie na analogicznych zasadach jak władza, w miejsce której został powołany.
11. Przepisów Statutu ZHP dotyczących składu komendy hufca i komendy chorągwi nie stosuje się do organu tymczasowego.
12. Uchwała wchodzi w życie z dniem 20 lipca 2023 r.

Przewodniczący
Naczelnego Sądu Harcerskiego ZHP

(-) hm. Tomasz Rawski

Uzasadnienie

Zgodnie z § 45 ust. 1-3 Statutu ZHP głównym zadaniem organu tymczasowego jest działanie w miejsce działającej niezgodnie z prawem, Statutem ZHP, uchwałami lub decyzjami władz ZHP komendy hufca lub komendy chorągwi i z tego powodu zawieszony w trybie nadzoru przez władzę wyższego szczebla.

Ponadto, zgodnie z § 45 ust. 4 i 5 Statutu ZHP, organ tymczasowy może zostać powołany w miejsce komendanta hufca lub komendanta chorągwi w przypadku wygaśnięcia ich mandatu, albo w przypadku czasowego braku możliwości sprawowania z przyczyn losowych funkcji przez tychże komendantów lub Naczelnika ZHP.

Organ tymczasowy co do zasady korzysta z pełni uprawnień przewidzianych w Statucie ZHP dla władzy, w miejsce której został powołany. Powinien jednak powstrzymać się od podejmowania uchwał i decyzji, których podjęcie nie wynika z prowadzenia bieżących spraw hufca lub chorągwi.

Ma to związek z kwestią odpowiedzialności organu tymczasowego za podejmowane uchwały i decyzje. Organ tymczasowy odpowiada przed władzą, która go powołała, a nie przed zjazdem hufca lub chorągwi. Jego rola ma charakter tymczasowy, nie może zatem odpowiadać za realizację długofalowych celów, strategii rozwoju, uchwał zjazdu itp. Decyzje i uchwały o charakterze strategicznym powinny pozostać w gestii władz wybranych przez właściwy zjazd, który będzie mógł te władze z tego typu decyzji i uchwał rozliczyć.

Jednak Statut ZHP nie dzieli kompetencji władz wykonawczych na te bardziej strategiczne i bardziej doraźne, a władza powołująca organ tymczasowy nie jest w stanie w pełni przewidzieć, z jakimi problemami w ciągu całego czasu funkcjonowania organ tymczasowy będzie się zmagał i w obliczu jakich decyzji stanie. Z tego powodu nie da się wyraźnie wskazać uprawnień, z których organ tymczasowy nie powinien korzystać.

Wyjątek stanowi korzystanie z prawa do udziału w zjeździe z głosem decydującym. Statut ZHP daje prawo komendzie hufca do udziału z głosem decydującym w zjeździe hufca (§ 51), komendzie chorągwi – w zjeździe chorągwi (§ 58 ust. 1 pkt 3), komendantowi hufca – zarówno w zjeździe hufca (§ 51) jak i w zjeździe chorągwi (§ 58 ust. 1 pkt 2), a komendantowi chorągwi – zarówno w zjeździe chorągwi (§ 58 ust. 1 pkt 3) jak i w zjeździe ZHP (§ 66 ust. 1 pkt 2). Czynne prawo wyborcze co do zasady, zgodnie z § 37 ust. 1 Statutu ZHP, jest powiązane z pełnieniem funkcji instruktorskiej. Funkcja organu tymczasowego nie spełnia kryterium funkcji instruktorskiej, określonego w § 21 ust. 1 Statutu ZHP, ponieważ nie jest funkcją stałą. W szczególności nie jest też władzą ZHP, powierzaną w trybie wyboru.

Takiemu rozstrzygnięciu przyświeca także fakt, że organ tymczasowy nie musi mieć przydziału służbowego do danego hufca lub chorągwi, a chociażby zgodnie z § 51 Statutu ZHP, jednym z kryteriów udziału w zjeździe hufca z głosem decydującym jest przydział służbowy do tego hufca.

Nie ma jednak przeszkód, by organ tymczasowy uczestniczył z głosem doradczym w zjeździe odpowiedniego szczebla. Podobnie jak nie ma przeszkód, by organ tymczasowy powołany w miejsce komendanta chorągwi, uczestniczył z głosem doradczym w obradach Rady Naczelnej ZHP, zgodnie z § 67 ust. 6 Statutu ZHP.

Statut ZHP nie daje podstaw do ograniczania władzy powołującej organ tymczasowy w zakresie tego, czy organ tymczasowy ma być jedno- czy wieloosobowy, zarówno w przypadku, gdy jest on powoływany w miejsce komendanta jak i komendy. Jednakże, jeśli wieloosobowy organ tymczasowy wchodzi w skład komendy jako funkcjonującej władzy, może dysponować przy podejmowaniu uchwał komendy tylko jednym głosem. W takim przypadku oraz na potrzeby innych czynności związanych z kierowaniem

komendą, reprezentowaniem hufca lub chorągwi itp., władza powołująca taki organ tymczasowy, powinna określić szczegółowe zasady wykonywania tych zadań.

Przy powoływaniu członków organu tymczasowego nie mają zastosowania przepisy dotyczące składu komendy hufca (§ 52 ust. 1) ani komendy chorągwi (§ 60 ust. 1).

Uchwała została podjęta zgodnie z § 56 ust. 1 Regulaminu Sądów Harcerskich, na wniosek grupy pięciu instruktorów – członków Rady Naczelnej ZHP z Chorągwi Białostockiej, Chorągwi Gdańskiej, Chorągwi Stołecznej i Chorągwi Wielkopolskiej.